
Nye spesialister

NYE SPESIALISTER

Behandler hjertesvikt med stamceller

Leger i USA og Brasil melder om lovende resultater med stamcelleterapi på pasienter med alvorlig hjertesvikt (Circulation, publisert på Internett 21. april 2003).

14 hjertesviktpasienter fikk hver gjennomsnittlig 15 transendokardiale injeksjoner med stamceller fra egen beinmarg. Etter to måneder hadde forsøkpasientene en objektiv bedring i hjertefunksjonen samt en reduksjon i opplevelsen av anginasmerter, sammenliknet med sju kontrollpasienter. Resultatene vedvarte også etter fire måneder. To pasienter, en i hver gruppe, døde i løpet av forsøksperioden.

Forskerne er tilbakeholdne med å trekke bastante konklusjoner, men hevder at stamcelleterapi kan bli en trygg og effektiv behandlingsform for pasienter med alvorlig hjertesvikt.

Infeksjoner og endotelfunksjon hos friske

Hos friske unge menn uten tegn til hjerte- og karsykdom, påvirkes ikke endotelfunksjonen av infeksjoner (Circulation 2003; 107: 1966–71).

I de siste årene har det vært mye oppmerksomhet på sammenhengen mellom hjerte- og karsykdom og infeksjoner forårsaket av blant annet Chlamydia pneumoniae, cytomegalovirus, Epstein-Barr-virus og Helicobacter pylori. I en seroepidemiologisk undersøkelse av 65 friske menn i alderen 20–45 år, ble det ikke påvist noen sammenheng mellom serologisk infeksjonsprevalens og redusert endotelfunksjon, målt ved flowmediert brakial vasodilatasjon.

Forfatterne konkluderer med at infeksjoner ikke er assosiert med tidlige tegn på arteriosklerotisk sykdom hos personer uten kjente risikofaktorer, men dette utelukker ikke at mikrober kan fremskynde senere stadier av sykdomsutviklingen.

Forverring tross vaksine

Man tenker seg at influensavaksine kan redusere forekomsten av alvorlige episoder av for eksempel astma og hjertesvikt. Ifølge en nederlandsk studie ser det imidlertid ikke ut til at man kan forvente noen slik effekt (Am J Epidemiol 2003; 157: 692 – 700).

Forfatterne registrerte alle tilfeller av pneumoni, astma, hjertesvikt og hjerteinfarkt hos omkring 5 000 pasienter gjennom to influensaepidemier. Til hvert tilfelle plukket de ut fire kontrollpersoner. Det var ingen forskjell mellom pasienter og kontrollpersoner i andelen som hadde fått vaksine.

Cannabis gir påviselig hjerneskade hos foster

Eksposering for cannabis i fosterlivet kan gi alvorlige lære- og hukommelsesvansker (Proc Natl Acad Sci USA 2003; 100: 4915–20).

I en eksperimentell studie fikk svangre rotter en liten daglig dose av et syntetisk cannabis-stoff i de siste to tredelene av graviditeten.

Da rotteavkommet ble undersøkt 40 dager etter fødselen, ble det i rottehjernene påvist lave konsentrasjoner av signalstoffet glutamat. Det var også tydelige tegn til dysfunksjon i hippocampus, et sentralt hukommelses- og læringssenter. Eksposeringen hadde fremkalt permanente kjemiske forandringer i rottehjernen.

Forskerne mener at det samme skjer hos mennesket, ettersom barn av mødre som har røykt marihuana under svangerskapet, svært ofte fremviser konsentrasjons- og lærevansker. På verdensbasis er marihuana det mest brukte illegale narkotikumet blant kvinner i fertil alder.

Dopamin regulerer kokainsug

Dopaminnivået i den ventrale tegmentale delen av hjernen regulerer avhengighet, deriblant «kokainsug». Nyere teknikker kan bestemme konsentrasjonen av dopamin over tid ned på millisekund-nivå, og hvordan denne påvirker atferden til rotter (Nature 2003; 422: 614 – 8).

Det er en rask og nøyaktig sammenheng mellom økt dopaminkonsentrasjon og rottenes søk etter kokain. Når rottene begynner å lete etter pendelen som utløser stoffet, stiger dopaminnivået og er forhøyet i omkring fire sekunder. Samme svingninger og atferdsendring kan også reproduseres ved elektrisk stimulering av dopamin. Funnene gjaldt bare hos rotter som på forhånd var kokainavhengige.

Blokkering av glutamat bremser demens

Behandling med en NMDA-reseptorantagonist bremser klinisk forverring hos pasienter med Alzheimers sykdom (N Engl J Med 2003; 348: 1333–41).

At glutamat gjennom en overstimulering av såkalte NMDA-reseptorer kan føre til nevrodegenerative lidelser, er tidligere dokumentert. NMDA-antagonisten memantin antas derfor å kunne brukes terapeutisk mot demens.

181 pasienter med moderat til alvorlig demens fikk enten placebo eller 20 mg memantin daglig i 28 uker. Etterkontroller viste at de som hadde fått memantin, hadde signifikant bedre kliniske resultater, både når det gjaldt kognitiv funksjon og evnen til å klare seg selv i dagliglivet, sammenliknet med placebogruppen. Forskerne fant ingen tegn på at memantinbehandlede fikk flere bivirkninger enn deltakerne i placebogruppen.

Ingen effekt av adheranseløsning

Laparoskopisk løsning av adhesjoner kan ikke anbefales ved kroniske magesmerter. Tvert imot bør det frarådes, hevder forfatterne av den første randomiserte studien på området (Lancet 2003; 361: 1247 – 51). Årsaken er at laparoskopisk adheranseløsning medfører en viss risiko for komplikasjoner, noe som sjeldnere forekommer ved rene eksplorative inngrep.

116 pasienter med kroniske magesmerter gjennomgikk en eksplorativ laparoskopi. I 100 tilfeller forelå det adheranser, og hos halvparten av disse foretok man løsning. Begge gruppene opplevde betydelig og signifikant bedring av plagene i løpet av det neste året, men uten at det forelå noen signifikant forskjell. Det er derfor mest sannsynlig at effekten av inngrepet ligger i at pasienten får en diagnose, men ikke i at adheransene løsnes.

Kunstig sukker

Sukker kan erstattes av kunstig søtningsmiddel uten kalorier, men det er usikkert om en slik erstatning reduserer risikoen for overvekt, eller om søtningsmidler bare øker appetitten.

I Danmark er 41 overvektige personer fulgt over ti uker (Ugeskr Læger 2003; 165: 1552 – 6). Halvparten av deltakerne brukte så mye sukker de ønsket (omkring 30 % av energiinntaket). Den andre halvparten erstattet dette med søtningsmiddel.

Etter ti uker var kroppsvekten og blodtrykket signifikant økt i «sukkergruppen». De som hadde brukt kunstig sukker hadde derimot oppnådd en viss vektreduksjon. Studien representerer den lengste intervensjonsstudien på området så langt, og er tidligere publisert i *Journal of Clinical Nutrition*.

Hypertensjonsbehandling ved type 2-diabetes

En litteraturanalyse av randomiserte studier ligger til grunn for vurderinger av behandlingsmål og valg av legemidler ved hypertensjon hos personer med type 2-diabetes (Ann Intern Med 2003; 138: 593–602). Inkluderte studier omfatter også data for mikro- og makrovaskulære komplikasjoner.

Ut fra samleanalysen fremholder forfatterne at et behandlingsmål på 135/80 mm Hg gir dramatiske gevinster med nedsatt risiko for kardiovaskulære hendelser og død. Tiaziddiuretika, angiotensin II-reseptorblokkere og kanskje ACE-hemmere er førstevalgsmidler, mens betablokkere og kalsiumblokkere kommer i annen rekke. Forfatterne prioriterer blodtrykkskontroll høyere enn glukosekontroll, ettersom trykkkontroll reduserer makrovaskulære komplikasjoner. Dataene tyder på at trykkkontroll reduserer mikrovaskulære komplikasjoner i større grad enn glukosekontroll.

Konklusjonen er at kontroll av blodtrykket bør ha høyest prioritet i diabetesomsorgen.

Norske leger i internasjonalt SARS-arbeid

Folkehelseinstituttet har meldt fra til Verdens helseorganisasjon at fem norske epidemiologer står klare til å reise til SARS-rammede områder på kort varsel.

Les hele saken: www.tidsskriftet.no/pls/lts/pa_lt.visNyhet?vp_id=1453

SARS rammer svært hardt

Bortimot halvparten av SARS-pasienter over 60 år som har vært innlagt i sykehus i Hongkong, er døde. Det dystre tallet kommer frem i en epidemiologisk studie av de 1 425 SARS-tilfellene, publisert på nettsidene til *The Lancet*.

Les hele saken: www.tidsskriftet.no/pls/lts/pa_lt.visNyhet?vp_id=1401

---

80 år siden insulin kom til Norge

I mai 1923 ble den første insulinsprøyte satt på en norsk diabetespasient. Det var en ung gutt på 15 år, som hadde type 1-diabetes og som ville vært død innen få dager. Gutten fikk i stedet et langt liv og var i hvert fall i live i midten av 1960-årene.

Les hele saken: www.tidsskriftet.no/pls/lts/pa_lt.visNyhet?vp_id=1442

Kvinnelig lege når pasienten er kvinne?

Kvinner fra andre kulturer ber ofte om kvinnelig lege når de kommer til sykehuset. Hvor langt skal institusjonen strekke seg?

Les hele saken: www.tidsskriftet.no/pls/lts/pa_lt.visNyhet?vp_id=1458

Hudbank i Sverige

Universitetssykehuset i Linköping i Sverige etablerer nå en egen hudbank med hud fra døde donorer. Donorhuden skal dekke såroverflaten i påvente av transplantasjon av huden som skal vokse fast.

Les hele saken: www.tidsskriftet.no/pls/lts/pa_lt.visNyhet?vp_id=1439

Spreke barn klarer seg best sosialt og mentalt

Forskningsleder Per Egil Mjaavatn ved Norges teknisk-naturvitenskaplige universitet kan referere til en rekke studier som underbygger påstanden om at barn med gode motoriske ferdigheter har et bedre grunnlag for mental sunnhet i voksenlivet.

Les hele saken: www.tidsskriftet.no/pls/lts/pa_lt.visNyhet?vp_id=1282

Nasjonalt helsenett i rute

Siemens Business Services har fått storkontrakten og skal knytte Helse-Norge sammen i ett nettrike. Leverandørvalget er et viktig skritt for å holde tidsplanen der målet er å være på lufta i løpet av 2003.

Les hele saken: www.tidsskriftet.no/pls/lts/pa_lt.visNyhet?vp_id=1430

Private vil lagre navlestrengsblod

Skal private aktører ha adgang til å lagre navlestrengsblod fra nyfødte barn, med tanke på fremtidig stamcelleterapi? Spørsmålet er bakgrunnen for at Senter for medisinsk metodevurdering (SMM) har uttalt seg om det faglige grunnlaget for terapeutisk utnyttelse av stamceller fra navlestrengsblod.

Les hele saken: www.tidsskriftet.no/pls/lts/pa_lt.visNyhet?vp_id=1358

Desentralisert utdanning psykiatri

26 leger er i gang med spesialistutdanning innen barne- og ungdomspsykiatri og voksenpsykiatri i Helse Nord RHF. De fleste bor og jobber i Nord-Norge.

Les hele saken: www.tidsskriftet.no/pls/lts/pa_lt.visNyhet?vp_id=1352

Disputas og nettpublisering i samme uke

Alle doktorgradsarbeider fra Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet skal legges ut i fulltekst på nettet et par dager etter disputasen. I løpet av våren vil mer enn 100 avhandlinger være tilgjengelige.

Les hele saken: www.tidsskriftet.no/pls/lts/pa_lt.visNyhet?vp_id=1291

Publisert: 28. mai 2003. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 4. juni 2026.